

Asia: VN/15849/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vastauksena lausuntopyyntöön diaarinumero VN/15849/2021 ”Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta” Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta toteaa seuraavaa:

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla on jaettu erityisavustuksia koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen vuosittain vuodesta 2009 alkaen julkisen talouden suunnitelmassa tai talousarviossa päätettyjen määrärahojen rajoissa. Valtionavustuksia koskevat tavoitteet ja toteutustavat ovat vaihdelleet hallituskausittain. Valtionavustuksella on tuettu haasteellisilla toiminta-alueilla toimivien koulujen toimintaedellytyksiä. Avustusta on myönnetty niiden yleisopetuksen opetusryhmien pienentämiseksi, joissa tehostetun tuen tai erityisen tuen piirissä olevan oppilaan/oppilaiden opetus järjestetään osittain tai kokonaan tai joissa on erikoissairaanhoidon piirissä olevia oppilaita.

Rahoitusta kunnat ovat hakeneet vuosittain annettujen indikaattoreiden mukaisesti. Nykytilanteessa hakemusten tekoon menee usean henkilön työaikaa samoin kuin raportointiin. Vuoden mittainen rahoituskausi ei mahdollista riittävää jatkumoa kehittää koulujen opetusta ja tukitoimia. Lisähenkilökuntaa voi palkata vain vuodeksi kerrallaan, mikä tuo epävarmuutta ja aiheuttaa vaihtuvuutta henkilökuntaan. Nyt tehty esitys tuo selvän parannuksen tilanteeseen. Suunnitelma avustuksen myöntämisestä kahdeksi vuodeksi kerrallaan parantaa tilannetta jatkuvuuden, ennakkoinnin ja suunnittelun näkökulmasta. Haku kahden vuoden välein helpottaa myös työpainetta, kuten myös raportoinnin keventäminen.

Tukitoimien järjestäminen oppilaille tarvitsee pitkäjänteistä kehittämistä. Nykytilanteessa myönnettävän rahamäärän suuruus on vaihdellut vuosittain, mikä sekin osaltaan estää pitkäjänteisen kehittämisen ja toimintojen ennakkoinnin. Tehty esitys korjaa tämän tilanteen. Lisäksi esitykseen kannattaisi sisällyttää muutos siitä, koska päätös myönnetystä avustuksesta annetaan. Päätös on aiemmin tullut usein vasta kesällä, jolloin rekrytointi on voitu aloittaa vasta juuri ennen koulujen alkua. Koulut suunnittelevat seuraavan lukuvuoden toiminnan jo hyvissä ajoin keväällä, jolloin myös käytettävän budjetin tulisi olla tiedossa. Tästä syystä olisi toivottavaa, että päätös avustuksesta tulisi jo tammi-helmikuussa.

Avustusten tulisi olla siis pidempiaikaisia ja paremmin ennakoitavia. Avustusten hakuprosessi tulisi olla mahdollisimman yksinkertainen ja avustuspäätösten ajankohdan tulisi sopia paremmin osaksi koulujen vuosisuunnittelua.

Lakimuutoksen mukaan avustusta voitaisiin myöntää perusopetuslain mukaiselle esi- tai perusopetuksen järjestäjälle. Hakukelpoisia ovat kunnat ja kuntayhtymät, joilla on velvollisuus järjestää esi- ja perusopetusta perusopetuslain 4 §:n mukaisesti.

Lisäksi hakukelpoisia ovat myös perusopetuslain 7 §:ssä tarkoitetun järjestämisluvan saaneen yksityisen perusopetuksen järjestäjät. Aikaisempina vuosina yliopistojen normaalikoulut olivat hakukelpoisia, mutta ministeriössä tehdyn muutoksen jälkeen normaalikoulut on ohjattu hakemaan avustusta kuntien kanssa yhteistyössä, kumppanina kunnan kanssa. Selkeyden vuoksi olisi toivottavaa, että yliopistojen harjoittelukoulut olisivat opetuksen järjestämisluvan saaneina oikeutettuja hakemaan avustusta omina toimijoina.

Yliopistojen harjoittelukoulujen oikeutus hakea avustusta omina toimijoina tarjoaisi hankeyhteistyöhön perustuvan mahdollisuuden kumppanuuteen myös yksityisten esiopetusta toteuttavien toimijoiden, kuten Suomen ensimmäisen yliopistollisen harjoittelupäiväkodin Pikkunorssin (Pikkunorssi Oy) kanssa. Tällöin mahdollistuisi myös pitkäjänteinen oppilaan tuen järjestämisen huomioiva esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheen kehittäminen sekä näihin liittyvä tutkimus hankerahoituksen avulla.

Kola Jukka
Turun yliopisto

Våg Hans
Turun yliopisto